

Anbefalinger basert på  
innspill fra lag og  
foreninger under  
kveldskonferanse

26.09.2022

## Oppsummerende rapport Ål kommune

---

Oppsummeringsrapporten er utarbeidet av Frivillighet Norge, etter avtale med Ål kommune i 2022.

---

## Bakgrunn

Her følger en oppsummering av de innspillene som kom frem i møtet med foreningene i Ål 26. september 2022. Oppsummeringen sendes til alle som var til stede.

Ål kommune skal utvikle en frivillighetspolitikk i dialog med frivillige lag og foreninger i kommunen. Kommunen har inngått en avtale med Frivillighet Norge om arbeidet med dialog og samspill mellom frivillige organisasjoner og kommunen. Frivillighet Norges del av avtalen er å bistå kommuneledelsen i utvikling av sin frivillighetspolitikk gjennom følgende tiltak:

1. Informasjonsmøte med kommuneledelsen
2. En åpen kveldskonferanse med frivillige lag og foreninger som inneholder:
  - Informasjon om frivillighetens rolle i samarbeid med kommunen
  - Fakta om frivillighet
  - Gjennomføre en kafedialog for å samle inn innspill fra foreningene
3. Lage en oppsummering fra møtet med foreningene med anbefalinger

Med denne rapporten er Frivillighet Norges forpliktelse i henhold til avtalen oppfylt.

Et sentralt formål med en kommunal frivillighetspolitikk er at den skal stimulere til økt samspill og samarbeid mellom kommune eller bydel og lag og foreninger, og mellom lag og foreninger. Et viktig premiss for at Frivillighet Norge inngår denne type samarbeid med kommunene er at bredden av frivilligheten trekkes inn som dialogpartner i utviklingen av frivillighetspolitikken, slik at innholdet oppleves som relevant for alle typer lag og foreninger. Den åpne kveldskonferansen med kafedialog er et uttrykk for dette.

Ål kommune har uttrykt at de i tillegg vil danne en referansegruppe der foreningene kan bidra som en dialogpartner i kommunens videre arbeid i utviklingen av sin frivillighetspolitikk. Dette er helt i tråd med hva KS (kommunenes egen interesseorganisasjon) og Frivillighet Norge, sammen anbefaler kommunene å gjøre (se samarbeidsavtale mellom partene i en egen lenke nederst i dokumentet). Hensikten er at lag og foreninger får anledning til å følge opp innspillene fra kafedialogen. Det vil styrke muligheten for at frivillighetspolitikken oppleves som viktige for, og få legitimitet hos, alle typer foreninger i kommunen, og bidra til utvikling av konkrete tiltak som fremmer samarbeidsrelasjoner og vekst og utvikling for frivillig sektor i kommunen eller bydelen.

## Om kafédialogen

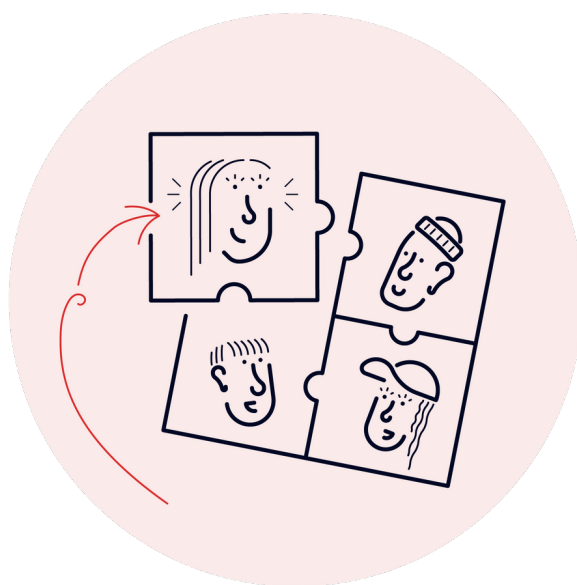
Det var omlag 30 deltakere fra 17 ulike lag og foreninger til stede. Innspillene fra kafédialogen representerer et bredt erfaringsgrunnlag fra ulike foreninger.

Deltagerne var inndelt i seks grupper. Hver gruppe valgte en referent. Gruppene snakket sammen i ti minutter om hvert av de fire spørsmålene, og det er innspillene som kom frem som er oppsummert her.

Under hvert spørsmål har vi tillatt oss å lage en *tematisk* oppsummering av innspillene for å tydeliggjøre hvordan de kan videreutvikles i samarbeid med kommunen. Det kan derfor hende at dere ikke finner igjen egne konkrete innspill. Vi oppfordrer Ål kommune til å ta innspillene i denne rapporten med inn i den videre dialogen med frivilligheten.

Vær klar over at antall innspill ikke representerer enkeltinnspill fra en forening, men at flere foreninger på samme bord kan stå bak det samme innspillet. I rapporten er det ikke mulig å skille ut tall som gjenspeiler dette.

Det var en imponerende mengde og kvalitet på innspillene fra kafédialogen. Det tyder på at det ligger et vesentlig potensial for å utløse store ressurser i en tettere relasjon mellom kommunen og bredden av lag og foreninger. Forutsetningen er at samhandling og samarbeid oppleves som en vinn-vinn-situasjon for begge parter.



# Innspill fra kafédialogen

## Spørsmål 1 – utfordringer

Har din forening noen konkrete utfordringer som hindrer dere i å tilby enda mer eller flere aktiviteter enn det dere gjør i dag?

- *Innspill knyttet til rekruttering*  
Behovet for flere medlemmer og flere aktive er sentralt i innspillene fra alle gruppene. Flere legger vekt på vanskeligheter med å nå spesifikke målgrupper, og trekker frem nyinnflyttere, pensjonister, unge og foreldre. De fleste innspillene handler om å rekruttere både deltagere og frivillige. Det trekkes frem av flere at det er behov for folk som kan ta lederverv, og trenere og dommere. Noen opplever at det er konkurranse om folk mellom foreningene. (15 av innspillene handler om dette)
- *Innspill knyttet til økonomi*  
For flere av lagene er manglende stabil økonomi til drift en utfordring. Det er strammere økonomi til aktivitet og utstyr. Prisnivået på leie av offentlige bygg trekkes frem som en helt konkret økonomisk utfordring. Det blir også nevnt mangle på økonomisk støtte. Flere trekker frem at søknadsprosesser bør forenkles. Under dette punktet vil vi også trekke frem at flere nevner manglende kompetanse om å søke midler og liten oversikt over søknadsportaler som utfordringer. (8 innspill handler om dette)
- *Innspill knyttet til synlighet*  
Synlighet er en sentral utfordring. Mange opplever at det er lite kjennskap til hverandre på tvers av lag og foreninger. Det er behov for dialog for å forbedre hvaskjerihallingdal.no og fritidhallingdal.no slik at det blir enklere å bruke for lag og foreninger. Det oppleves som vanskelig i dag. (7 innspill handler om dette)
- *Innspill knyttet til lokaler*  
Lokaler er en utfordring. For noen er det behov for lager, for andre er høye strømutgifter et problem. Noen trekker frem tilgjengelighet og tilrettelegging av lokaler som en utfordring som hindrer funksjonsvarierte å delta. (Fire innspill handler om dette)

## Spørsmål 2 – kommunen som tilrettelegger

Hvordan kan kommunen konkret legge til rette for at dere kan tilby mer eller flere aktiviteter i ditt lag eller forening?

- *Innspill om synlighet*  
Mange ønsker at kommunen skal bidra til at lag og foreninger kan synliggjøre seg selv. Noen ønsker en forenkling av bruken av fritidhallingdal.no, mens andre ønsker en kommunal digital oppslagstavle eller en annen felles digital plattform. Noen foreslår en innbyggerapp, og at den kan brukes til å synliggjøre lag og foreninger. Det er forslag om en jevnlig (for eksempel ukentlig eller månedlig) annonse i Hallingdølen for å synliggjøre lag og foreninger. Det trekkes også frem et ønske om en fritidsmesse der lag og foreninger kan synliggjøre seg selv (10 innspill handler om dette).
- *Innspill om økonomi og ressurser*  
Økonomi og ressurser er et viktig område når det kommer til kommunens rolle som

tilrettelegger. Det nevnes helt konkret mer økonomisk støtte til drift og strømstøtte. Det er også innspill som handler om forenkling av søknadsprosesser. I tillegg er det flere som trekker frem lokaler som en stor økonomisk utgift kommunen kan hjelpe til med. Enten ved å stille lokaler til disposisjon eller ved å hjelpe til med leieutgifter. (Åtte innspill handler om dette)

- *Innspill om forenkling og tilrettelegging*  
Flere spiller inn at de ønsker forenkling og bistand i søknadsprosesser. Noen ønsker hjelp til drift av laget. Det trekkes frem at man ønsker konkrete resultater fra innspillsprosesser og at det legges til rette for kortere vei fra ide til gjennomføring. I tillegg trekkes det frem at kommunen kan bistå i koordinering av skyss til aktiviteter. (Ni innspill handler om dette)
- *Innspill om kompetanseheving*  
Flere trekker frem skolering og kompetanseheving som måter kommunen kan tilrettelegge for frivilligheten. Det kan være gjennom å tilby skolering av tillitsvalgte om organisasjonsdrift, og skolering om markedsføring og informasjon. Det er også et innspill om at kommunen kan hjelpe til med drift av lag. (Fire innspill handlet om dette)

### Spørsmål 3 – kompetanse, ressurser og samarbeid

Hva slags kunnskap, utstyr eller frivillig innsats tror du at din forening kan bidra med, dersom dere skulle ha et tettere samarbeid med kommunen, for eksempel i et partnerskap, eller gjensidig forpliktende avtale?

Lag og foreninger har kunnskap, utstyr og frivillig innsats som kan brukes på mange arenaer. I møtet kom det frem at de har kompetanse på, eller kan tilby, ressurser på flere områder. Disse har vi kategorisert under to hovedkategorier: Ressurser som er nyttige for andre lag og foreninger, og ressurser som er nyttige for samfunnet, inkludert kommunens tjenester og prosjekter:

- *Ressurser og kompetanse som kan komme andre lag og foreninger til gode*
  - Lokaler og anlegg: Mange organisasjonseide lokaler blir lite brukt – det kan komme andre lag og foreninger til gode. Noen kan leies eller lånes ut, eller være disponible til fri bruk
  - Kompetanse om økonomisk drift og ressursbruk
  - Utstyr kan lånes mellom lag og foreninger, for eksempel friluftsutstyr
  -
- *Ressurser og kompetanse som kan komme samfunnet til gode*
  - Kan bidra i skolen med informasjon, og bistå i undervisning, for eksempel med førstehjelp eller på tur i skogen eller friluftaktiviteter
  - Frivillige lag og foreninger kan bidra til samarbeid og kontaktpunkter mellom forskjellige målgrupper, for eksempel koble skole og eldre.
  - Sosiale arenaer
  - Engasjement
  - Trenerkompetanse til skoler
  - Lag og foreninger kan brukes i Bulyst og Blilyst-prosjekter
  - Kommunen og næringsliv kan kjøpe tjenester av lag og foreninger i ulike arrangement

- Legge til rette for økt deltagelse for personer med funksjonsnedsettelse

## Spørsmål 4 – kontakt og dialog

Hva slags faste kontaktpunkter, møter eller annen form for dialog bør kommunen legge til rette for gjennom året for å styrke samarbeidet;

- A. Mellom foreningene og kommunen
- B. Mellom lag og foreninger

### A. *Innspill til hvordan kommunen kan legge til rette for samarbeid og dialog mellom kommunen og foreningene*

- Kommunen kan ta initiativ til temabaserte møteplasser, for eksempel for lag og foreninger innen friluftsliv eller kultur
- Kommunen kan ta initiativ til møteplasser for spesifikke målgrupper, for eksempel barn, ungdom eller eldre for å bli bedre kjent med lag og foreninger og fasilitere samarbeid på tvers.
- En felles kommunal epostadresse slik at man lett kan ta kontakt med kommunen uten å lete etter riktig mottaker. Et annet innspill foreslår at det finnes en kontaktperson for frivillige lag og foreninger.
- Kommunen kan bidra til kompetanseheving og kurs i søknadsskriving og styrearbeid, markedsføring, tilskuddsordninger/søknader og informasjon.
- Dialogmøter mellom kommunen og bredden av lag og foreninger trekkes fram av flere. I den forbindelse nevnes det at det er viktig at det er tydelige formål med møter. Det foreslås av noen at kommunerepresentanter oppsøker lag og foreninger, inviterer seg inn for å bli kjent.
- Forslag om å videreføre fritidsmessa (også på kveldstid)
- Kommunen kan synliggjøre lag og foreninger i møte med nyinnflyttede eller andre relevante sammenhenger
- Det trekkes fram at det er bra med forpliktelser. Bu- og blilyststrategier og frivilligstrategi nevnes konkret.

### B. *Innspill til hvordan kommunen kan legge til rette for bedre samarbeid og dialog mellom lag og foreninger i Ål*

- Mange av innspillene under dette punktet handler om møteplasser og å legge til rette for dialog
- De som har samme målgruppe bør ha en felles møteplass
- Samordne aktiviteter
- Det er enklere å ta kontakt med hverandre og samarbeide om det finnes en oversikt på en felles plattform
- Dialogmøter for å sette folk i kontakt og synliggjøre felles utfordringer
- Kommunen kan invitere til ulike arrangementer og aktiviteter for samkjøring og samarbeid
- Legge til rette for erfaringsdeling

## Oppsummerende anbefalinger til videre dialog

### Rekruttering

Å rekruttere nye medlemmer og tillitsvalgte fremheves som veldig viktig for organisasjonen, og de ser det som en utfordring. Ut ifra Frivillighet Norges erfaring ser det ut til å være en sammenheng mellom rekruttering av flere medlemmer og kompetanse, økonomi og foreningenes evne til å øke aktivitetsnivået.

Vi anbefaler å se nærmere på hvordan kommunen, i dialog med foreningene, kan legge til rette for tilbud om relevant opplæring/kursing som kan bidra til et mer målrettet rekrutteringsarbeid. Eksempler kan være tilbud om opplæring og bruk av sosiale medier. Andre tema for kurs kan være: *Hvordan drive effektiv markedsføring av foreningen – Motivasjon av frivillige – Hvordan nå ut med din organisasjon*. Denne type kurs kan gjerne holdes i regi av en forening som lykkes og som har kompetanse, men også i regi av kommunen med ansatte som har denne type kompetanse.

Å holde på aktive medlemmer krever også god ledelse og styring. Kurs og kompetanseheving i økonomi, styrearbeid eller lignende kan også være nyttig for mange lag og foreninger. Det kan gjøre den administrative delen av driften mindre tidkrevende, og dermed frigi tid til

Her vil vi tipse om at lag og foreninger har mulighet for å bestille [kurs i regi av Frivillighet Norge](#) i flere relevante tema.

Det anbefales også å kartlegge hvilke kompetansebehov foreningene har for å øke sin kapasitet til å nå ut til flere med sine aktiviteter.

### Økonomi

Som en del av utviklingen av kommunens frivillighetspolitikk bør man også gå igjennom tilskuddsordningene for de frivillige organisasjonene. I denne gjennomgangen anbefaler vi at organisasjonene involveres for å se på deres behov. På bakgrunn av dette bør man vurdere muligheten til å etablere nye, eventuelt mer tilpassede tilskuddsordninger, og bidra med mer informasjon om tilgjengelige eksterne støtteordninger.

En del av gjennomgangen må også handle om å gjøre ordninger så ubyråkratisk som mulig. På generelt grunnlag anbefaler vi at tilskuddsordningene er frie midler og at søknads- og rapporteringsprosedyrene gjøres så enkle som mulig.

### Lokaler

Tilgang på gratis og rimelige lokaler (møtesteder/arenaer for aktiviteter, grupper, kurs, lager etc.) er viktige for foreningene og avgjørende for å kunne ha aktivitet. Dette må sees i sammenheng med punktet over om økonomi, ettersom flere trekker frem utgifter til lokaler som en økonomisk utfordring.

Gode lokaler har også en markedsførende effekt i rekrutteringen av nye medlemmer. Vi anbefaler å se nærmere på hvordan kommunen kan legge til rette for flere gratis eller rimelige leieforhold. I tillegg anbefaler vi å se nærmere på hvordan kommunale bygg som er egnede kan

gjøres tilgjengelig for flere foreninger og målgrupper når de ikke ellers er i bruk. Se for eksempel hvordan Drammen kommune har løst dette med sin portal her:

[https://booking.drammen.kommune.no/#/lokale?\\_k=15abnd](https://booking.drammen.kommune.no/#/lokale?_k=15abnd)

### **Forenkling og koordinering**

Det anbefales at kommunen, i dialog med foreningene, ser nærmere på tiltak som styrker koordineringen av samspillet med foreningene og mellom foreningene.

Det er opp til kommunen hvordan de ønsker å arbeide med forenkling for lag og foreninger. Vi anbefaler likevel at kommunen i dialog med foreningene, ser nærmere på en, *én-dør-inn* ordning. Flere kommuner har for eksempel en egen koordinator for frivillighet som har mandat til å bistå foreningene med raske svar, som kan veilede foreningene gjennom det kommunale byråkratiet (senke terskelen), legge praktisk til rette for foreningene når de har behov for det vedrørende lokaler, hjelp til søknader, kurs, utvikling av samarbeidstiltak med kommunen.

### **Synlighet**

Foreningene i Ål er opptatt av å finne frem til løsninger som styrker koordineringen, samordningen og markedsføringen av foreningene og deres aktiviteter for innbyggerne. Flere mener det er behov for at kommunen samler informasjon om hvilke organisasjoner som er i kommunen og at den er lett tilgjengelig. Det ser ut til å være behov for en gjennomgang av hva som fungerer og hva som ikke fungerer med de eksisterende nettportalene for aktivitet i Hallingdal.

Vi anbefaler kommunen å snakke med bredden av lag og foreninger om løsninger som kan fungere for lag og foreninger i Ål. Noen kan ha god nytte av en aktivitetskalender, andre har bedre nytte av en oversikt over hvem som finnes med kontaktinformasjon.

Det pekes også på at kommunen bør hjelpe til for å få bedre informasjonsflyt og samordne og markedsføre foreningen og deres aktiviteter. Det anbefales at kommunen, i dialog med foreningene, finner frem til løsninger som ivaretar dette.

Vi anbefaler organisasjonene å bruke frivillig.no og ungfritid.no som er gratis rekrutteringsportaler for frivillige og deltagere.

### **Møteplasser**

Frivillighet Norge anbefaler at kommunen ser nærmere på behovet for å etablere eller videreutvikle faste møteplasser for å fremme dialog og tettere samarbeid. Dette både mellom kommunen og hele bredden av foreninger i kommunen, og mellom foreningene. Vi oppfordrer kommunen til å etablere slike møteplasser for at sektorene kan bli mere kjent, hvordan man kan styrke dialog og samhandling - f.eks. i løse samfunnsutfordringer lokalt, hvordan kommunen kan bli en bedre tilrettelegger, evaluering av frivillighetspolitikken etc.

Møteplasser for frivillige lag og foreninger trekkes frem som gode utgangspunkt for å sikre bedre koordinering og kjennskap på tvers. Det kom innspill om å for eksempel arrangere samlinger for lag og foreninger som arbeider med samme målgruppe, eller innenfor samme sektor (for eksempel kultur, idrett eller friluftsliv). Noen foreslo også frivillighetsmesse, der lag og foreninger kan synliggjøre seg for befolkningen forøvrig og for hverandre.

En god inngang kan også være å invitere til samtale og innspill om et bestemt tema. Eksempler



på slike tema kan være støtteordninger, faglig påfyll, viktige prosjekter som angår lokalsamfunnet/lokalmiljøet og sonderinger rundt samarbeidsrelasjoner. Det bør sendes ut en invitasjon med saksliste i god tid før møtet. Det anbefales at slike møteplasser arrangeres i et nært samarbeid.

## Noen lenker til videre inspirasjon

Frivillighet Norges ti frivillighetspolitiske bud:

[http://www.frivillighetnorge.no/no/samarbeid/de\\_ti\\_frivillighetspolitiske\\_bud/](http://www.frivillighetnorge.no/no/samarbeid/de_ti_frivillighetspolitiske_bud/)

### Eksempler på kommuner med helhetlig frivillighetspolitikk

Frivillighet Norge anbefaler at det utarbeides et politisk dokument som konkretiserer kommunens forhold til frivillig sektor lokalt. Disse omtales ofte som en frivillighetsplan, frivillighetsmelding, frivillighetsstrategi eller frivillighetserklæring og danner grunnlaget for kommunens frivillighetspolitikk. Frivillighetspolitikken bør inngå som en del av kommuneplanens samfunnsdel og konkretiseres gjennom tiltak i aktuelle kommunedelplaner. Her har vi samlet noen eksempler på kommuner som har utviklet god frivillighetspolitikk i dialog med bredden av lag og foreninger lokalt:

[Lenke til Flekkefjord kommunes frivillighetserklæring](#)

[Lenke til Lillestrøm kommunes frivillighetsstrategi](#)

[Lenke til Færder kommune frivillighetsstrategi og handlingsplan](#)

[Lenke til Moss kommunes frivillighetsmelding](#)

[Lenke til Frivillighetsmelding for bydel Gamle Oslo](#)

## Frivillighetspolitiske dokumenter

Frivillighet Norges netressurs

Les mer om utvikling av en lokal frivillighetspolitikk på samhandlingskoden

[www.samhandlingskoden.no](http://www.samhandlingskoden.no)

### Frivillighet Norges frivillighetspolitiske plattform

Kommunene og frivilligheten står overfor mange av de samme samfunnsutfordringene. Under punktet *Samfunnstrender frivilligheten møter* i Frivillighet Norges frivillighetspolitiske plattform kan man på en kortfattet måte se hvordan frivilligheten bidrar som samfunnsaktør. [Lenke til Frivillighet Norges frivillighetspolitiske plattform](#)

### Samarbeidsavtale mellom Frivillighet Norge og KS

KS og Frivillighet Norge har inngått en samarbeidsavtale på vegne av kommunal og frivillig sektor. Her anbefales det blant annet at det etableres et frivillighetsforum/råd der bredden av frivilligheten er representert, for å styrke den kontinuerlige dialogen med kommunen. [Lenke til samarbeidsavtale mellom Frivillighet Norge og KS](#)

## Andre nyttige ressurser

### Frivillighetsbarometeret

Frivillighetsbarometeret er en årlig befolkningsundersøkelse fra Frivillighet Norge og Kantar om frivillig innsats. Her finnes nøkkelfakta og mer dybdekunnskap om frivilligheten. [Lenke til Frivillighetsbarometeret.](#)

### Frivillig.no

Frivillig.no er en digital oppslagstavle for frivillige oppdrag. Den har som mål å gjøre det enklere for frivillige organisasjoner å finne folk, og enklere for folk å finne oppdrag. Frivillighet Norge står bak frivillig.no. [www.frivillig.no](http://www.frivillig.no)

### Ung Fritid

Ungfritid.no er en gratis løsning for organisasjoner som skal registrere sine tilbud og barn og unge som skal finne dem, i hele landet. Målet gjør det enklere for frivillige organisasjoner å finne deltakere, og enklere for barn, ungdom, foresatte og andre å finne fritidsaktiviteter. [www.ungfritid.no](http://www.ungfritid.no)

## Om Frivillighet Norge

Frivillighet Norge er samarbeidsforumet for frivillige organisasjoner i Norge. Vi arbeider blant annet for at kommunene utvikler en helhetlig frivillighetspolitikk/strategi for å skape vekst og utvikling i frivilligheten, som er en hjørnestein i lokalt kultur- og samfunnsliv. Frivilligheten er mangfoldig og politikken må derfor ha et spekter av ulike grep for å gi alle deler av frivillig sektor bedre rammevilkår.

Vi har omlag 350 organisasjoner som medlemmer som til sammen representerer omlag 50.000 lag og foreninger over hele landet. Drøyt 10 prosent av medlemmene er minoritetsorganisasjoner. Frivillighet Norge ble stiftet i 2005 og er regjeringens innspillpartner i frivillighetspolitiske spørsmål. Se mer om Frivillighet Norge på [www.frivillighetnorge.no](http://www.frivillighetnorge.no).

